

Hoe een aap een rat vangt

makaken als plaagdierbeheersers

Tekst: Vera de Visser, KAD

Tropische bossen worden in toenemende mate vervangen door palmolieplantages. Ruim achttien miljoen hectare aardoppervlak wordt momenteel ingenomen door dergelijke plantages; dat is meer dan vier keer de grootte van Nederland. Maleisië is de voornaamste producent van palmolie met een jaarlijkse productie van meer dan dertig procent van de totale wereldproductie. Tegelijkertijd is het een van de landen waar een groot deel van alle diersoorten ter wereld leeft en is er dus sprake van een grote biodiversiteit. Nog wel, want de aanleg van plantages ten koste van bos neemt steeds verder toe.

Duurzaam plaagdierbeheer

Ook al is een palmolieplantage qua habitat in de verste verte niet te vergelijken met een tropisch bos, toch leven er wel diverse diersoorten. De meeste daarvan maken dankbaar gebruik van de grote hoeveelheid vruchten aan de oneindige rijen oliepalmen (*Elaeis guineensis*). Ratten bijvoorbeeld, zorgen voor een geschat jaarlijks verlies aan opbrengst van zo'n 930 miljoen dollar. Om deze schade te

gen te gaan wordt er gebruik gemaakt van rodenticiden, wat in een dergelijke omgeving niet alleen ongewenst maar vooral ook niet effectief is. Om verdere schade aan het milieu en niet-doelsoorten zo veel mogelijk te verminderen, is het belangrijk dat er gezocht wordt naar duurzame methoden om plaagdiersoorten in toom te houden. Eén zo'n duurzame methode blijkt al langere tijd binnen handbereik te liggen.

Rattenjagers

Vanwege de steeds verdere verkleining en versnippering van hun natuurlijke habitat in landen als Maleisië en Indonesië komen ook lampongapen (*Macaca nemestrina*) af op de palmvruchten, waardoor deze dieren (net als ratten) als ongewenst worden gezien. Een team van onderzoekers van verschillende universiteiten heeft echter ontdekt dat deze makakensoort niet alleen schade veroorzaakt. Lampongapen blijken namelijk actief te jagen op ratten en eten deze vervolgens ook (gedeeltelijk) op. Ze zoeken daarbij vooral onder oude bladeren en tussen bladstengels die rondom de boomstammen naar beneden hangen; een algemene schuilplek voor ratten gedurende de dag. De onderzoekers ontdekten dat de aanwezigheid van makaken op een plantage zorgde voor een significante daling van het aantal ratten. Omdat deze apen zelf maar relatief weinig palmvruchten eten, blijken ze te kunnen zorgen voor een netto schadevermindering die kan oplopen tot miljoenen dollars per jaar.

Win-win

Lampongapen zijn al sinds 2008 aangemerkt als een kwetsbare soort door de *International Union for Conservation of Nature*. Wanneer hun aanwezigheid op palmolieplantages zou worden gefaciliteerd in plaats van dat deze apen worden geweerd, is er dus kans op een win-win situatie voor zowel mens als dier. De onderzoekers raden daarom aan om open verbindingen te laten ontstaan tussen tropisch bos enerzijds en palmolieplantages anderzijds, zodat verschillende populaties makaken zoveel mogelijk contact met elkaar kunnen hebben en habitatversnippering wordt verminderd.

Fingers crossed dat dit advies overgenomen gaat worden door palmolieproducenten, al was het maar uitsluitend vanwege de financiële voordelen.

Lampongapen (*Macaca nemestrina*) kunnen op palmolieplantages worden ingezet als rattenvangers.

Foto: Mike Prince (CC BY 2.0)